జ్ఞాపకం

శ్రీ కె. ఎస్. వి. నరసింహం

గేటుముందు ఆగి ఏమని పిలవాలో తెలీనటు తటపటాయిస్తూ నిలుచున్నాడు యువకుడు.

సాయంత్రం వెలుతురులో తోట అందంగా వుంది. ఆ తోటలో ఆ చిన్నయిల్లు చాలా ముచ్చటగా వుంది. ఆ పరిసరాలో అంతా కూడా 'మంచితనం' ప్రతిఫలిస్తోంది.

గేటు తీసుకుని లోపలికి వెడదామా అనుకుని అంతలో ఆ ప్రయత్నం మానుకున్నాడు యువకుడు. వరండాలో కనిపించిన నడి వయస్సు దాటిన మనిషిఆకారం చూసి అప్రయత్నంగా గొంతు సవరించుకున్నాడు. సార్ ! ... ..." అని పిలిచేడు.

అడ్డపంచెమీద ఫుల్‌బనీను, ఏగదువ్విన క్రాఫ్‌ను బ్యాలెన్స్ చేస్తూ నల్లరంగుఫ్రేము కళ్ళజోడు—ఆయన ప్రశ్నార్థకంగా చూస్తూ గేటుదగ్గరి కొచ్చేడు. "ఎవరూ ?-" అన్నాడు.

"సుశీలమ్మ టీచర్‌గారిల్లు ఇదేకదండీ ?—"

"అవునూ ?..."

"నేను ఎలిమెంటరీస్కూల్లో టీచర్‌గారి స్టూడెంట్‌నండీ... కొండకని వచ్చేను... ...టీచర్‌నికూడా చూసిపోదామని... ..."

"ష్యూర్ !...ప్లీజ్ కమ్...రండి రండి..." గేటుతీసి తనని లోపలికి తీసుకుపోతూన్న—ఆయనే—టీచర్ భర్త—అని గ్రహించడానికి ఎంతోసేపు పట్టలేదు యువకునికి. ఆయన చూపించిన పేము కుర్చీలో కూచున్నాడు. టీపాయ్ మీది పత్రిక చేతుల్లోకి తీసుకున్నాడు.

* * *

"సుశీ !..."

"...కాఫీ రెడీ..."

"అదికాదు, నీకోసం ఎవరో వచ్చేరు..."

"నాకోసమా ! ?...ఎవరూ ?..."

"ఎవరో ఎలిమెంటరీ స్కూలో నీస్టూడెంట్‌ట..."

"ఎప్పటి ఎలిమెంటరీస్కూలూ ? ... ఏనిమిదేళ్ళ క్రిందటి మాట..."

"నిన్ను చూద్దామని వచ్చేట పాపం..."

"ఎవరబ్బా అతనూ ?...సరే...ఇదుగోండి మీకాఫీ... ...నేను రెణ్ణిమిషాలో మాటాడొచ్చేస్తాను..."

"తొందరేం లేదులెదూ ... నేను పేపరు చదువుకుంటూంటాను..."

* * *

సుశీలమ్మ టీచర్ రావడం చూసి లేచి నిలబడ్డాడు యువకుడు.

"ఎవరూ?—" అంది ఆవిడ ప్రశ్నార్థకంగా బొమలు ముడి వేస్తూ :

"నమస్తే టీచర్—నేను—సుదర్శనాన్ని..."

ఆ పేరువిన్న సుశీలమ్మ క్షణకాలం ఆలోచనలో పడింది.

"మునిసిపల్ ఎలిమెంటరీ స్కూలో మీ స్టూడెంట్‌ని టీచర్!... నన్ను గుర్తుపట్టలేదూ? సుదర్శనం అనడానికి బదులుగా 'సుదూ ' అని పిలిచేవారు మీరు నన్ను..."

"సుద్దూ...అంటే సుదర్శనం...సుద్దూ...ఓ!...అంటే...

అంటే..." అస్ప ష్టంగా తనకు తాను చెప్పుకుంటూన్న సుశీలమ్మ నొసటిమీది ప్రశ్నార్థకం మెలమెల్లగా మాయమైంది.

ఆమె ముఖంలో భావం ప్రసన్నంగా మారేసరికి సుదర్శనం ముఖంలో సంతోషం పొంగింది.

"రావడం తిరుమల కొండకనే వొచ్చేను టీచర్! కాని, మిమ్మల్ని చూడందే వూరికెళ్ళిపోవాలనిపించలేదు..."

"చాలా సంతోషం...అరె...నిలబడే వున్నారేం? కూచోండి"

తనూ అతని కెదురుగా కుర్చీలో కూచుంది సుశీలమ్మ. మాట వరసకి అతను కూచున్నాడనేగాని, అతని భంగిమలో — ఎదురుగా గురువు వున్నప్పటి భక్తి గౌరవ భావాలు వుట్టిపడుతూనే వున్నాయి.

"అయితే—ఇంతకీ మీరిప్పుడుంటున్న దెక్కడ ?..."

"విశాఖపట్నంలో టీచర్... ఈ మధ్యనే వుద్యోగం కూడా దొరికింది...జంబూ అండ్ బ్రదర్స్ అని ... వొక ప్రయివేట్ కంపెనీ...అయినా మంచి వుద్యోగమే టీచర్..."

టీచర్ అడగడమే తడవుగా సమాధానాలు చెప్తున్నాడతను. అతనివంక సాలోచనగా చూస్తూ నవ్వుతూ అడిగింది సుశీలమ్మ: "అన్నట్టు—మీకు పెళ్ళయిందా?..."

"ఇంకా లేదు టీచర్!...వినయంగానూ లజ్జగానూ అన్నాడతను. "మరో మూడేళ్ళదాకా ఆ ప్రయత్నాలు వద్దనుకున్నాను... నాకాళ్ళమీద నేను పూర్తిగా నిలబడాలిగా..."

అవునన్నట్టు తలూపింది సుశీలమ్మ: "అదే మంచిది లెండి..."

చప్పున తలెత్తి చూస్తూ అన్నాడతను—"అదేమిటి టీచర్... మీరు నన్ను 'అండీ' అంటున్నారు...మీ సుద్దూ ఇంతలో మీకు పరాయివాడై పోయేడా?..."

అతని మాటలకి క్షణకాలం ఆశ్చర్యపోయింది సుశీలమ్మ. ఆ తర్వాత నిండుగా నవ్వింది. ఆమె కళ్ళలో వింత మెరుపు మెరిసింది. నిట్టూర్పుతో అంది: "నిజం చెప్పనా సుద్దూ?..."

సుద్దూ వురఫ్ సుదర్శనం ఆసక్తిగా ముందుకు వంగేడు.

"నిన్ను చూడగానే నాకు వింతో ఆనందమనిపించింది. నిన్ను సుద్దూ అని ప్రీతిగా పిలవాలనే అనిపించింది: కాని, ఎందుకో వెను కాడేను. సుశీలమ్మ టీచర్ని చూడాలనే వొచ్చేవు నువ్వు. నీ మనస్సు మారలేదు. కాని, సంఘంలో మనిషిగా నువ్వు మారుండొచ్చుగా!? నిన్నింకా సుద్దూ అని పిలిస్తే నువ్వేమనుకుంటావోనని..."

సుదర్శనం కళ్ళు ఆర్పుతూ నవ్వేడు. గొంతు పెగుల్చుకుని మాట్లాడుతున్నట్టు—"అదేమిటి టీచర్—అలాగంటారూ?..." అని మాత్రం అనగలిగేడు.

ఆ తరువాత సంభాషణ గడచిపోయిన రోజులమీదికి మళ్ళింది.

"గుర్తుందా టీచర్! నే నెప్పుడూ క్లాస్‌లో వెనక బెంచీలో కూచునేవాణ్ణి...ముందుకొచ్చి కూచొమ్మని మీరెన్నిసార్లు చెప్పే వారని!...నేనెప్పుడూ క్లాస్‌కి లేటుగా వొచ్చేవాణ్ణి...లేటుగా వొచ్చిన వాళ్ళందరితోబాటు నన్నుకూడా ఎండలో నిలబెట్టే వారు మీరు... ఆ తరువాత నన్నుమాత్రం చాటుకి పిల్చి ఇంకెప్పుడూ లేటుగా రావొద్దని మందలించేవారు...నేను బుద్ధిగా తలూగించేవాణ్ణి!...మరుసటి దినం మళ్ళీ అలవాటుగా లేటుగా రావడం, మీరు మళ్ళీ ఎండలో నిల బెట్టడం, మళ్ళీ మందలించడం..."

అలనాటి స్మృతులవెంట పరుగెడుతున్నాయి సుశీలమ్మ ఆలో చనలు. సూర్యరశ్మిలాంటి నవ్వు ఆమె పెదవులమీద పరుచుకుంది.

సుదర్శనం చెబుతున్నాడు :

"అయిదోక్లాస్‌కి లీడర్‌గా నన్ను మీరే పెట్టేరు. లీడర్‌గా వుండనని నేను మారాం చేసేను. మీరు కళ్ళెర్రజేసి మరీ వొప్పిం చేరు...క్లాస్‌లో అందరూ నన్ను తెగ ఏడిపించేవాళ్ళు. అల్లరి చేసేవాళ్ళని మంచోబెట్టమని నాకు చెప్పి మీరటువెళ్తే — అందరూ కలిసి నా పుస్తకాలూ సంచీ దాచేసేవాళ్ళు — మీరొస్తే మీతో చెప్పుకుని బావురుమనేవాణ్ణి నేను... "ఇంత అమాయకుడివి... ఎలా బ్రతుకుతావు సుద్దూ..." అనేవారు మీరు..."

సుశీలమ్మ ముఖంలో వాత్సల్యం తొణికిసలాడింది. నిట్టూ రుస్తూ అంది : "అవును సుద్దూ!...ముందు బ్రతుకులో మనుషు లెలా వుంటారో...వాళ్ళ పసితనంలోనే తెలిసిపోతుంది... మంచిగా వుండడం మంచిదే...కాని, ఆ మంచికూడా మితిమీరితే ప్రమాదం కదూ ?... ..."

సుదర్శనం నవ్వేడు, టీచర్ చెప్పిన దానిని గురించి ఏదో చెప్పాలని కాబోలు అనుకున్నాడు. కాని, మానుకున్నాడు :

"చిన్నప్పుడు మాయింట్లో అంతా మీగురించే చెప్పుకునే వాణ్ణి...మా అమ్మ మిమ్మల్నొకసారి యింటికి తీసుకు రమ్మంది — దీపావళిరోజున మీరు మాయింటికొచ్చేరు. నేను క్లాస్‌లో ఎంతో బుద్ధిగా వుంటాననీ అల్లరే చెయ్యననీ మా అమ్మదగ్గర నన్నెంతగా పొగిడేరనుకున్నారు !... ..."

"అన్నట్టు ...మీ అమ్మగారు కులాసాగా వున్నారా ?..."

"ప్చ్ ! ఆరునెల్లుగా అమ్మవొంట్లో అంటే స్వస్థతగా లేదు టీచర్... ... పదిహేనురోజుల క్రితమే ఆపరేషన్‌కూడా చేసేరు... అమ్మకి నయమైతే కొండకి వొస్తానని మొక్కుకున్నాను ... ఇప్పుడింట్లో ఇంకెవరూ లేరు ... అమ్మకి సాయంగా సుజీ వొక్కతే వుంది..."

"సుజీ-అంటే మీ అక్కయ్య కదూ ?..."

"కాదు టీచర్—మా చెల్లెలు..."

"ఓ...ఎప్పుడనగా చూసేను!...ఏమైనా చదువుతోందా?..."

"వూహూఁ...లేదు టీచర్...ఎస్సెసెల్సీ పేసైంది. పైకి చదవనని తనే మానేసింది...అది చదివితేనే బాగుండేదేమో టీచర్... కాని ఏం చెయ్యడం ?...మా పరిస్థితులు..."

సుశీలమ్మ పెదవులు మౌనంగా వొంపు తిరిగేయి. ఆమె ఏమీ చెప్పలేకపోయింది. నిమిషకాలం మౌనంగా వుండిపోయింది.

సుదర్శనమే అన్నాడు :

"ఇప్పుడు మీరు హైస్కూల్లో కదా టీచర్—పనిచెయ్యడం?... నేనసలు మొదట ఎలిమెంటరీ స్కూల్‌కి వెళ్ళి వాకబుచేసేను... హైస్కూల్లో మీరు ఏయే క్లాస్‌లకి చెబుతారు టీచర్ ?... ..."

"తొమ్మిదో క్లాస్‌దాకా చెబుతాను ... కాని, ఏముందిలే సుదూ ... చెప్పినపాఠాలే చెప్పడం ... గంటకొడతారు ... క్లాస్‌కి వెళ్ళాలి... గంటకొడతారు...క్లాస్ ముగుస్తుంది...గంటమీదగంట... రోజుమీద రోజు...మధ్యమధ్య ఆదివారం...వారాలు—నెలలు—సంవత్సరాలు గడిచిపోతాయి ... కాని-ఇందులోనూ చెప్పలేని ఆనందముంది. సుదూ-పాఠం చెప్పేప్పుడు నాముందు విచ్చిన లేతముఖాలు...వాటిలో ఎంత అమాయకత్వం! వాటి వెనుక ఎంత భవిష్యత్తు !! సంవత్సరం గడిస్తే పిల్లలు పైక్లాస్‌కి వెళ్ళిపోతారు...అప్పుడెంత విషాదమనిపిస్తుంది! మళ్ళీ అంతమందీ కొత్తగా చేరతారు...అప్పుడెంత వుత్సాహమనిపిస్తుందో తెలుసా ? ఈ జీవిత రహస్యం ఏదో బళ్ళోనే తెలిసిపోతూవున్నట్టనిపిస్తుంది..."

టీచర్ మాటల్ని తన్మయుడై బేలకళ్ళతో వింటున్నాడు సుదర్శనం.

కుర్చీలోంచి లేచింది సుశీలమ్మ - "కాఫీ తెస్తానుండు సుదూ" అంటూ.

"అబ్బే ! ఇప్పుడెందుకు టీచర్..." అన్నాడు సుదర్శనం ఇబ్బందిగా.

"భలేవాడివే...రాకరాకనువొస్తే...ఇంతకాలానికి..."

టీచర్‌చేతి కాఫీ తాగిన సుదర్శనానికి మనసు నిండుగా అనిపించింది. అతనికి చెప్పలేనంత ఆనందంగా వుంది.

టీచర్ ఇంకా మాట్లాడుతూనే వుంది.

మెత్తగా చల్లగా ఆత్మీయంగా ఆప్యాయంగావున్న ఆమెగొంతు వింటూ, అక్కడక్కడా తెల్లబడి—మాట్లాడేప్పుడు కదలికకు అతి చిన్నగా కదులుతూన్న ఆమెముంగురులను చూసి పాతపాతసంగతు లేవో లోలో మెదుల్తూండగా అలాగే చాలాసేపు కూర్చుండి పోయేడు సుదర్శనం.

"అయితే రేపే వూరెళ్ళిపోతావా సుదూ ?..." అని టీచర్ అడగా విని, పరిసరాల్ని కలయజూసి కొద్దిగా ఆశ్చర్యపడ్డాడు సుదర్శనం...

చీకటిపడి చాలాసేపైంది. తోటలో పువ్వులు మాత్రం గుడ్డివెన్నెలలో జాలిగా మెరుస్తున్నాయి.

సుదర్శనం తేరుకున్నాడు. "ఔను టీచర్ ! వెళ్ళాలి... రేపే వొచ్చేస్తానని అమ్మతోచెప్పి వొచ్చేనుకూడాను—" కుర్చీలోంచి

లేచేడు—"మీరు మావేపు ఎప్పుడైనా వొస్తే... మా యింటికి రావాలి టీచర్...మర్చిపోకూడదు..." అన్నాడు.

"విశాఖపట్నం రావాలే గాని...సుద్దూ ఇంటికి రాకుండానా?..." అంటూ సుదర్శనం రాసిచ్చిన అడ్రెస్ అందుకుంది సుశీలమ్మ,

"-మరి-నే వస్తాను టీచర్...!" అన్నాడు సుదర్శనం. ఆ మాట అంటూండగా అతనిగొంతు ఎందుకో బొంగురుపోయింది.

తీరాన్ని వదిలిపోయే నౌకలోవున్న మనిషి కళ్ళలో సుళ్ళు తిరిగే సముద్రపు టగాధాలు నీలిగగనాల అనంతాలు అతని కళ్ళలో ప్రతిఫలించేయి.

మాటలో చెప్పలేని భావాల్ని నొక్కివదుతున్నట్టుగా అతను రెండు చేతులూ జోడించి టీచర్‌కి నమస్కారం చేసేడు.

సుశీలమ్మ టీచర్ చలించిపోయింది. అప్రయత్నంగా నవ్వింది. ప్రతినమస్కారం చేసింది—"మంచిది, సుద్దూ.— అలాగే-వెళ్ళిరా..."

కలలోలాగా వెనుదిరిగి చీడీలు దిగి గేటుతెరిచాడు సుదర్శనం గేటు తెరిచేక అతనొక క్షణం ఆగేడా? లేదా? ఆగేడనిపించింది సుశీలమ్మకి. రోడ్డెక్కిన అతను దూరమైపోయి చీకట్లో కలిసి కనుమరుగయ్యేక గేటువేపు చూస్తే అది ఇంకా కూడా చిన్నగా వూగుతూ కనిపించింది...

* * *

"మీ సుదర్శనం...అదే-సుద్దూ...నిజంగా ఎంత మంచివాడు సుశీ!...ఈ పక్క గదిలోకి నాకు వినబడుతూనే వుంది ... పాపం-నువ్వంటే ఎంత భక్తి...ఇంకా కూడా!..."

"వూఁ..."

"ఎప్పుడో-చిన్నప్పుడు...ఎలిమెంటరీ స్కూల్లో టీచర్‌వి... అంతేగా కాని, ఎంతగా గుర్తుపెట్టుకున్నాడు నిన్ను-అరె-అలా వున్నావేం?..."

"హాఁ-ఏమీలేదు...అతను నిజంగా ఎంతో మంచివాడు. కాని, ఇంతసేపూ అంత జాగ్రత్తగా నటించడానికి నేనెంత కష్టపడ్డానో ?!..."

"...అంటే?..."
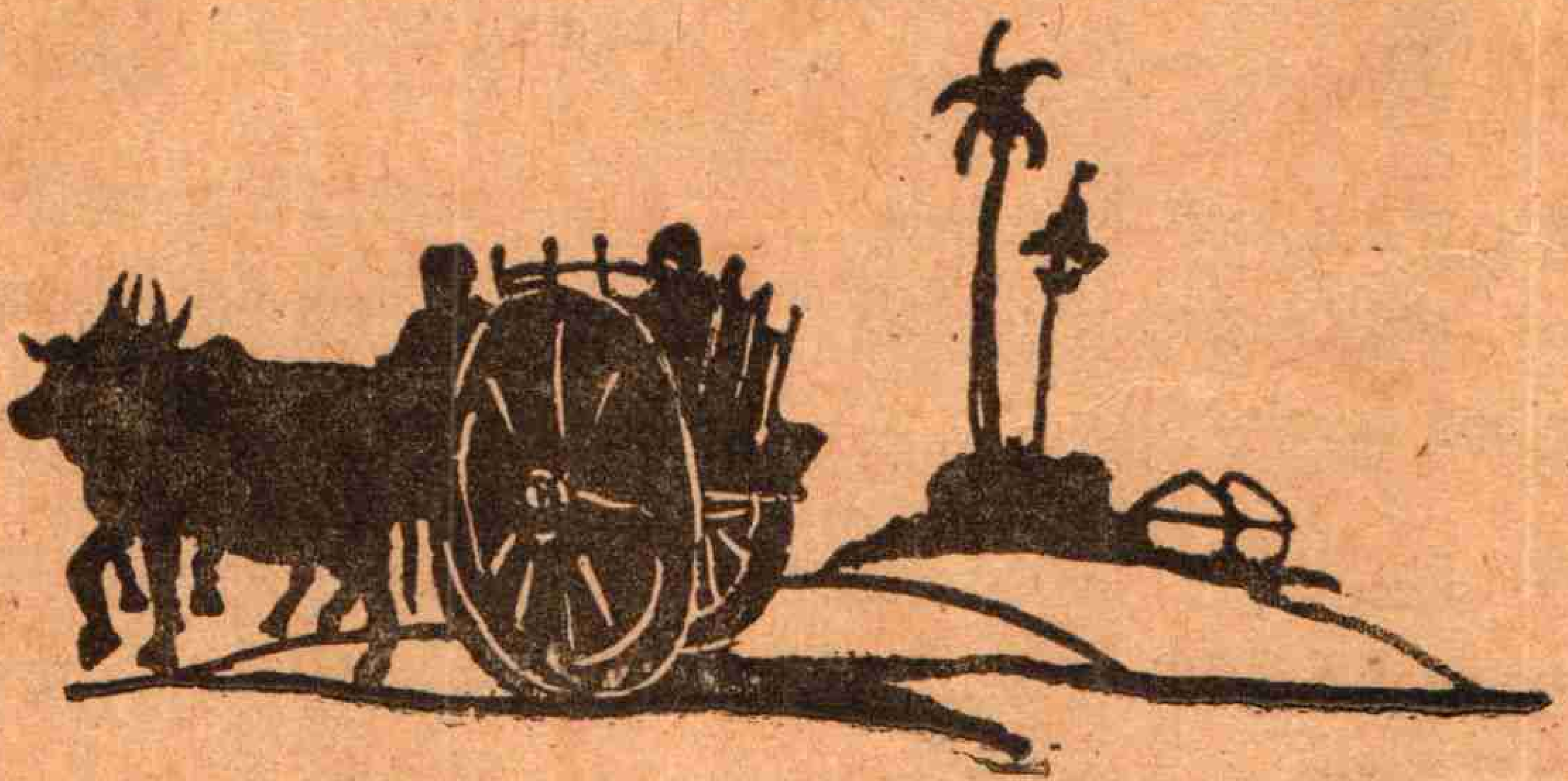
"నిజానికి-అతనెవరో ఏమిటో నాకు...ఏమీ జ్ఞాపకంలేదు...